

SALAR BABA OĞUZNÂMESİ

(İNCELEME, METİN, TERCÜME, DİZİN)

HAZIRLAYAN: MEHMET GÜLER

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

© 2022, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 249

Edebiyat: 116

ISBN 978-625-8371-57-4

Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, 2022

Hazırlayan: Mehmet Güler

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Editör: Feysi Çimen

Mizanpaj/Kapak Uygulama:

DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.

(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Güler, Mehmet

Âşk Rüstem Alyansoğlu Hayatı, Sanatı ve Şiirleri

Hazırlayan: Mehmet Güler Editör: Feysi Çimen (Dr. Öğr. Üyesi)

İstanbul: DBY Yayınları, 2022.

428 s.; 15,0 x 21,0 cm (DBY Yayınları; No. 249) ___ Dizin var.

ISBN 978-625-8371-57-4

1- Edebiyat 2- Oğuznâme

Bu kitap, 2010 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalında, Doç. Dr. Berdi SARIYEV'in danışmanlığında hazırlanan Yüksek Lisans tezinin gözden geçirilmiş biçimidir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

Tel. - Faks: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

SALAR BABA OĞUZNÂMESİ

(İnceleme, Metin, Tercüme, Dizin)

HAZIRLAYAN: MEHMET GÜLER

İçindekiler

Ön Söz	21
Kısaltmalar	23
Giriş	25
Salar Baba'nın Hayatı	25
Eserleri	25
Salar Baba'nın Eserleri Üzerine Yapılmış Çalışmalar	26
Salar Baba Oğuznâmesi'nin Muhteviyatı	27
Eserin Konusu	28
Türklerde Oğuznâmecilik Geleneği	30
1- Uygurca Oğuz Kağan Destanı	30
2- Reşideddin'in Oğuznâme'si	32
3- Şecere-i Terâkime	34
4- Yazıcızâde Oğuznâmesi	36
5- Uzunköprü Nüshası Olarak Bilinen Manzum Oğuznâme	38
6- Andalıp Oğuznâmesi	39
7- Kazan Oğuznâmesi	40
Oğuznâmeler Üzerine Yapılmış Çalışmalar	40

BİRİNCİ BÖLÜM İMLA ÖZELLİKLERİ

1.1. Ünlülerin Yazılışı	47
1.1.1. a ünlüsünün yazılışı	47
1.1.1.1. Ön seste a ünlüsünün yazılışı	47
1.1.1.2. İç seste a ünlüsünün yazılışı	47
1.1.1.3. Son seste a ünlüsünün yazılışı	48

1.1.2. e ünlüsünün yazılışı	48
1.1.2.1. Ön seste e ünlüsünün yazılışı	48
1.1.2.2. İç seste e ünlüsünün yazılışı	48
1.1.2.3. Son seste e ünlüsünün yazılışı	48
1.1.3. ä ünlüsünün yazılışı	48
1.1.3.1. Ön seste ä ünlüsünün yazılışı	48
1.1.3.2. İç seste ä ünlüsünün yazılışı	48
1.1.4. ı ünlüsünün yazılışı	49
1.1.4.1. Ön seste ı ünlüsünün yazılışı	49
1.1.4.2. İç seste ı ünlüsünün yazılışı	49
1.1.4.3. Son seste ı ünlüsünün yazılışı	49
1.1.5. i ünlüsünün yazılışı	49
1.1.5.1. Ön seste i ünlüsünün yazılışı	49
1.1.5.2. İç seste i ünlüsünün yazılışı	49
1.1.5.3. Son seste i ünlüsünün yazılışı	49
1.1.6. o ünlüsünün yazılışı	50
1.1.6.1. Ön seste o ünlüsünün yazılışı	50
1.1.6.2. İç seste o ünlüsünün yazılışı	50
1.1.7. ö ünlüsü	50
1.1.7.1. Ön seste ö ünlüsünün yazılışı	50
1.1.7.2. İç seste ö ünlüsünün yazılışı	50
1.1.8. u ünlüsü	50
1.1.8.1. Ön seste u ünlüsünün yazılışı	50
1.1.8.2. İç seste u ünlüsünün yazılışı	51
1.1.8.3. Son seste u ünlüsünün yazılışı	51
1.1.9. ü ünlüsünün yazılışı	51
1.1.9.1. Ön seste ü ünlüsünün yazılışı	51
1.1.9.2. İç seste ü ünlüsünün yazılışı	51
1.2. Ünsüzlerin Yazılışı	51
1.2.1. b ünsüzünün yazılışı	51
1.2.1.1. Ön seste b ünsüzünün yazılışı	51
1.2.1.2. İç seste b ünsüzünün yazılışı	52
1.2.1.3. Son seste b ünsüzünün yazılışı	52
1.2.2. c ünsüzünün yazılışı	52

1.2.2.1. Ön seste c ünsüzünün yazılışı	52
1.2.2.2. İç seste c ünsüzünün yazılışı	52
1.2.2.3. Son seste c ünsüzünün yazılışı	52
1.2.3. ç ünsüzünün yazılışı	52
1.2.3.1. Ön seste ç ünsüzünün yazılışı	52
1.2.3.2. İç seste ç ünsüzünün yazılışı	52
1.2.3.3. Son seste ç ünsüzünün yazılışı	53
1.2.4. d ünsüzünün yazılışı	53
1.2.4.1. Ön seste d ünsüzünün yazılışı	53
1.2.4.2. İç seste d ünsüzünün yazılışı	53
1.2.4.3. Son seste d ünsüzünün yazılışı	53
1.2.5. f ünsüzünün yazılışı	53
1.2.5.1. Ön seste f ünsüzünün yazılışı	53
1.2.5.2. İç seste f ünsüzünün yazılışı	53
1.2.5.3. Son seste f ünsüzünün yazılışı	53
1.2.6. g ünsüzünün yazılışı	53
1.2.6.1. Ön seste g ünsüzünün yazılışı	54
1.2.6.2. İç seste g ünsüzünün yazılışı	54
1.2.6.3. Son seste g ünsüzünün yazılışı	54
1.2.7. ğ ünsüzünün yazılışı	54
1.2.7.1. Ön seste ğ ünsüzünün yazılışı	54
1.2.7.2. İç seste ğ ünsüzünün yazılışı	54
1.2.7.3. Son seste ğ ünsüzünün yazılışı	54
1.2.8. h ünsüzünün yazılışı	54
1.2.8.1. Ön seste h ünsüzünün yazılışı	54
1.2.8.2. İç seste h ünsüzünün yazılışı	54
1.2.8.3. Son seste h ünsüzünün yazılışı	55
1.2.9. j ünsüzünün yazılışı	55
1.2.10. k ünsüzünün yazılışı	55
1.2.10.1. Ön seste k ünsüzünün yazılışı	55
1.2.10.2. İç seste k ünsüzünün yazılışı	55
1.2.10.3. Son seste k ünsüzünün yazılışı	55
1.2.11. l ünsüzünün yazılışı	55
1.2.11.1. Ön seste l ünsüzünün yazılışı	55

1.2.11.2. İç seste l ünsüzünün yazılışı	55
1.2.11.3. Son seste l ünsüzünün yazılışı	56
1.2.12. m ünsüzünün yazılışı	56
1.2.12.1. Ön seste m ünsüzünün yazılışı	56
1.2.12.2. İç seste m ünsüzünün yazılışı	56
1.2.12.3. Son seste m ünsüzünün yazılışı	56
1.2.13. n ünsüzünün yazılışı	56
1.2.13.1. Ön seste n ünsüzünün yazılışı	56
1.2.13.2. İç seste n ünsüzünün yazılışı	56
1.2.13.3. Son seste n ünsüzünün yazılışı	56
1.2.14. ñ ünsüzünün yazılışı	57
1.2.14.1. İç seste ñ ünsüzünün yazılışı	57
1.2.14.2. Son seste ñ ünsüzünün yazılışı	57
1.2.15. p ünsüzünün yazılışı	57
1.2.15.1. Ön seste p ünsüzünün yazılışı	57
1.2.15.2. İç seste p ünsüzünün yazılışı	57
1.2.15.3. Son seste p ünsüzünün yazılışı	57
1.2.16. r ünsüzünün yazılışı	57
1.2.16.1. Ön seste r ünsüzünün yazılışı	58
1.2.16.2. İç seste r ünsüzünün yazılışı	58
1.2.16.3. Son seste r ünsüzünün yazılışı	58
1.2.17. s ünsüzünün yazılışı	58
1.2.17.1. Ön seste s ünsüzünün yazılışı	58
1.2.17.2. İç seste s ünsüzünün yazılışı	58
1.2.17.3. Son seste s ünsüzünün yazılışı	58
1.2.18. ş ünsüzünün yazılışı	58
1.2.18.1. Ön seste ş ünsüzünün yazılışı	58
1.2.18.2. İç seste ş ünsüzünün yazılışı	59
1.2.18.3. Son seste ş ünsüzünün yazılışı	59
1.2.19. t ünsüzünün yazılışı	59
1.2.19.1. Ön seste t ünsüzünün yazılışı	59
1.2.19.2. İç seste t ünsüzünün yazılışı	59
1.2.19.3. Son seste t ünsüzünün yazılışı	60
1.2.20. v ünsüzünün yazılışı	60

1.2.20.1. Ön seste v ünsüzünün yazılışı	60
1.2.20.2. İç seste v ünsüzünün yazılışı	60
1.2.20.3. Son seste v ünsüzünün yazılışı	60
1.2.21. y ünsüzünün yazılışı	60
1.2.21.1. Ön seste y ünsüzünün yazılışı	60
1.2.21.2. İç seste y ünsüzünün yazılışı	61
1.2.21.3. Son seste y ünsüzünün yazılışı	61
1.2.22. z ünsüzünün yazılışı	61
1.2.22.1. Ön seste z ünsüzünün yazılışı	61
1.2.22.2. İç seste z ünsüzünün yazılışı	61
1.2.22.3. Son seste z ünsüzünün yazılışı	61
1.2.23. q ünsüzünün yazılışı	62
1.2.23.1. Ön seste q ünsüzünün yazılışı	62
1.2.23.2. İç seste q ünsüzünün yazılışı	62
1.2.23.3. Son seste q ünsüzünün yazılışı	62
1.3. Türkçe Kelimelerin Yazılışı	62
1.3.1. Kelime başı	62
1.3.2. Kelime sonu	63
1.3.3. Kelime içi	63
1.4. Yabancı Asıllı Kelimelerin Yazılışı	64
1.5. Eklerin Yazılışı	65
1.5.1. İsim Çekim Eklerinin Yazılışı	65
1.5.1.1. +İñ / +nİñ ilgi hâli ekinin yazılışı	65
1.5.1.2. +nI / +I yükleme hâli ekinin yazılışı	66
1.5.1.3. +ğA / +ge / +ke / +e / +ñe yönelme hâli ekinin yazılışı	66
1.5.1.4. +dA bulunma hâli ekinin yazılışı	67
1.5.1.5. +dAn / +dIn ayrılma hâli ekinin yazılışı	68
1.5.1.6. +cA / +çA eşitlik hâli ekinin yazılışı	68
1.5.1.7. +raq / +râk mukayese ekinin yazılışı	68
1.5.2. Fiil Çekim Eklerinin Yazılışı	69
1.5.2.1. -dI / -dU görülen geçmiş zaman ekinin yazılışı	69
1.5.2.2. -r geniş zaman ekinin yazılışı	69
1.5.2.3. Gelecek zaman eklerinin yazılışı	70
1.5.2.4. Emir ekinin yazılışı	71

1.5.2.5. -sa / -se şart ekinin yazılışı.....	72
1.5.2.6. Zarf-fiil eklerinin yazılışı	72
1.5.2.6.1. -b / -p zarf-fiil eklerinin yazılışı	72
1.5.2.6.2. -ğunca / -künce zarf-fiil eklerinin yazılışı	73
1.5.2.6.2. -ğaca zarf-fiil eklerinin yazılışı.....	73
1.5.2.7. -ğan / -ken sıfat-fiil ekinin yazılışı	73
1.5.2.8. Yapım eklerinin yazılışı.....	74
1.5.2.8.1. +daş ekinin yazılışı.....	74
1.5.2.8.2. +lıq / +lığ / +lık / +lık ekinin yazılışı	74
1.5.2.8.3. +suz / +siz ekinin yazılışı	74
1.5.2.8.4. +cı / +ci ekinin yazılışı	74
1.5.2.8.5. -maq / -mek ekinin yazılışı.....	75
1.5.2.8.6. -IA ekinin yazılışı	75
1.5.2.9. Ek uyumsuzluğu	75

İKİNCİ BÖLÜM SES BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

2.1. Ünlüler	77
2.1.1. Ünlü uyumu.....	77
2.1.1.1. Kalınlık-incelik uyumu.....	77
2.1.1.2. Düzlük-yuvarlaklık uyumu.....	77
2.1.1.3. Köklerde ünlü uyumu.....	78
2.1.1.4. Eklerde ünlü uyumu	79
2.1.1.4.1. Görülen geçmiş zaman eki.....	79
2.1.1.4.2. Geniş zaman eki	79
2.1.1.4.3. Emir eki.....	79
2.1.1.4.4. Sıfat-fiil eki	79
2.1.1.4.5. İlgi hâli eki.....	80
2.1.1.4.6. İsimden isim yapma eki.....	80
2.1.1.4.7. İsimden isim yapma eki.....	80
2.1.1.4.8. Fiilden isim yapma ekleri	80
2.1.1.4.9. Ayrılma hâli eki	80
2.1.1.4.10. Yükleme hâli eki	81
2.1.1.4.11. Yönelme hâli eki.....	81

2.1.1.5. Bağlayıcı ünlülerin durumu	81
2.1.1.5.1. İyelik ekleri	81
2.1.1.5.2. Zarf-fiil ekleri.....	82
2.1.1.5.3. Emir ekleri	82
2.1.1.5.4. Fiilden fiil yapma ekleri.....	82
2.1.2. Ünlülerin birbirinin yerine kullanılması.....	82
2.1.2.1. a / ı	82
2.1.2.2. a / ä.....	82
2.1.2.3. a / o	83
2.1.2.4. a / e.....	83
2.1.2.5. ı / u.....	83
2.1.2.6. ı / i.....	83
2.1.2.7. e / i.....	83
2.1.2.8. o / e	83
2.1.2.9. o / u.....	83
2.1.2.10. i / ü.....	83
2.1.2.11. ü / e	83
2.1.2.12 u / ü.....	84
2.1.3. Ünlü düşmesi.....	84
2.1.4. Ünlü türemesi	84
2.1.5. Düzleşme	84
2.1.6. Yuvarlaklaşma	85
2.1.6.1. Kök ve gövdelerde.....	85
2.1.6.2. Fiilden fiil yapan eklerde	85
2.1.6.3. Geniş zaman ekinde	85
2.1.6.4. İyelik eklerinde	85
2.1.6.5. Zarf-fiil ekinde	86
2.2. Ünsüzler.....	87
2.2.1. Boğumlanma noktalarına göre.....	87
2.2.2. Ses yolunun durumuna göre	87
2.2.3. Temas derecesine göre.....	88
2.2.4. Ünsüz değişimleri.....	88
2.2.4.1. b- / m- değişimi	88
2.2.4.2. v / b değişimi	88

2.2.4.3. -d- / -d / -y- / -y değişmesi.....	88
2.2.4.4. t / d değişmesi.....	88
2.2.4.5. -ğ- / -v- değişmesi.....	90
2.2.5. Ötümsüzleşme.....	90
2.2.5.1. -d / -t değişimi.....	90
2.2.6. Ötümlüleşme.....	90
2.2.6.1. q / h değişmesi.....	90
2.2.6.2. q / ğ değişmesi.....	90
2.2.6.3. t / d değişmesi.....	91
2.2.6.4. c / ç değişmesi.....	91
2.2.6.5. c / ş değişmesi.....	91
2.2.6.6. k / g değişmesi.....	92
2.2.6.7. k / y değişmesi.....	92
2.2.6.8. b / p değişmesi.....	92
2.2.6.9. z / s değişmesi.....	92
2.2.6.10. p / f değişimi.....	92
2.2.7. Sızıcılaşma.....	92
2.2.7.1. q / ğ.....	92
2.2.8. Tonsuzlaşma.....	93
2.2.8.1. b / p.....	93
2.2.8.2. d / t.....	93
2.2.8.3. c / ç.....	93
2.2.9. Ünsüz ikizleşmesi.....	93
2.2.10. Ünsüz tekleşmesi.....	93
2.2.11. Ünsüz düşmesi.....	93
2.2.11.1. b ünsüzü.....	93
2.2.11.2. r ünsüzü.....	93
2.2.12. Ünsüz türemesi.....	93
2.2.12.1. b ünsüzü.....	93
2.2.12.2. y ünsüzü.....	93
2.2.12.3. h ünsüzü.....	94
2.2.13. Yer değiştirme.....	94

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ŞEKİL BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

3.1. Kelime türetme.....	95
3.1.1. İsimden isim türeten ekler.....	95
3.1.1.1. +an.....	95
3.1.1.2. +ca / +ça.....	95
3.1.1.3. +çı / +cı.....	96
3.1.1.4. +daq / +dek.....	96
3.1.1.5. +daş.....	96
3.1.1.6. +di.....	96
3.1.1.7. +düz.....	96
3.1.1.8. +ek.....	97
3.1.1.9. +qarı / +ğarı.....	97
3.1.1.10. +ke.....	97
3.1.1.11. +keri.....	97
3.1.1.12. +ki / +qı.....	97
3.1.1.13. +k / +q / +ğ.....	97
3.1.1.14. +lük / +lik / +lıq / +lığ / +lık.....	97
3.1.1.15. +miş.....	98
3.1.1.16. +la.....	98
3.1.1.17. +laq.....	98
3.1.1.18. +men.....	98
3.1.1.19. +ncı / +nci.....	99
3.1.1.20. +ra.....	99
3.1.1.21. +räk / +raq.....	99
3.1.1.22. +uq.....	99
3.1.1.23. +z.....	99
3.1.1.24. +siz: / +suz.....	99
3.1.2. İsimden sıfat yapan ekler.....	100
3.1.2.1. +n.....	100
3.1.2.2. +dide:.....	100
3.1.2.3. +ana.....	100
3.1.2.4. +ger / +gär.....	100
3.1.2.5. +kär.....	100

3.1.3. Fiilden isim türeten ekler.....	100
3.1.3.1. -maq / -mek	100
3.1.3.2. -k / -q.....	101
3.1.3.3. -n	101
3.1.3.4. -ı	101
3.1.3.5. -y	101
3.1.3.6. -m	101
3.1.3.7. -ş	101
3.1.3.8. -nüş.....	102
3.1.3.9. -z.....	102
3.1.3.10. -(u)nc.....	102
3.1.4. İsimden fiil yapma ekleri	102
3.1.4.1. -la- / -le-.....	102
3.1.4.2. -lan- / -len-.....	102
3.1.4.3. -leş- / -laş-.....	103
3.1.4.4. -an-	103
3.1.4.5. -a-	103
3.1.4.6. -ıl-.....	103
3.1.4.7. -t-.....	103
3.1.4.8. -ar-.....	103
3.1.5. Filden fiil yapan ekler.....	103
3.1.5.1. l / -l-.....	103
3.1.5.2. -ar-.....	103
3.1.5.3. -dur- / -dür- / -tur- / -tür-.....	104
3.1.5.4. -küz-.....	104
3.1.5.5. -t-.....	104
3.1.5.6. -ş-.....	104
3.2. İsim.....	104
3.2.1. İsim çekimi	104
3.2.1.1. İsimlerde çokluk	104
3.2.1.2. İyelik ekleri.....	105
3.2.1.3. İsim çekim ekleri	107
3.2.1.3.1. İlgi hâli	107
3.2.1.3.2. Yönelme hâli.....	107

3.2.1.3.3. Yükleme hâli.....	108
3.2.1.3.4. Bulunma hâli.....	109
3.2.1.3.5. Çıkma hâli.....	109
3.2.1.4. Bildirme	110
3.3. Sıfatlar	110
3.3.1. İşaret sıfatları	110
3.3.2. Niteleme sıfatı	111
3.3.3. Soru sıfatları	111
3.3.4. Renk sıfatları	111
3.3.5. Sayı sıfatları.....	111
3.3.5.1. Asıl sayı sıfatları	111
3.3.5.2. Sıra sayı sıfatları	112
3.3.6. Belirsizlik sıfatları	112
3.4. Zamirler	112
3.4.1. Şahıs zamirleri.....	112
3.4.2. İşaret zamirleri.....	117
3.4.3. Dönüştürme zamiri.....	118
3.4.4. Soru zamirleri	118
3.4.5. Aitlik zamiri.....	118
3.4.6. Belirsizlik zamirleri.....	119
3.5. Zarflar.....	119
3.5.1. Tarz zarfları.....	119
3.5.2. Miktar zarfları.....	119
3.5.3. Zaman zarfları	119
3.5.4. Yer zarfları	119
3.6. Edat	120
3.6.1. Bağlama edatları.....	120
3.6.2. Çekim edatı.....	120
3.6.3. Ayrılma hâl eki ile kullanılan çekim edatları.....	120
3.7. Fiiller	121
3.7.1. Fiil çekimi.....	121
3.7.1.1. Şahıs ekleri.....	121
3.7.1.2. Basit kipler	121
3.7.1.2.1. Haber kipleri	121

3.7.1.2.1.1. Şimdiki zaman	121
3.7.1.2.1.2. Geniş zaman.....	121
3.7.1.2.1.2. Görülen geçmiş zaman.....	127
3.7.1.2.1.3. Anlatılan geçmiş zaman	130
3.7.1.2.1.4. Gelecek zaman.....	131
3.7.1.2.1.4.1. –ğay / -gey / -key gelecek zaman eki.....	131
3.7.1.2.1.4.2. –ğu / -kü gelecek zaman eki.....	137
3.7.1.2.2. Dilek kipleri	138
3.7.1.2.2.1. Emir kipi.....	138
3.7.1.2.2.2. Şart kipi	140
3.7.1.2.3. Birleşik kipler	141
3.7.1.2.3.1. Hikâye.....	141
3.7.1.2.3.1.1. Geniş zamanın hikâyesi	141
3.7.1.2.3.1.2. Gelecek zamanın hikâyesi	143
3.7.1.2.3.1.3. Şartın hikayesi.....	143
3.7.1.2.3.2. Rivayet.....	143
3.7.1.2.3.3. Şart.....	143
3.7.1.2.3.3.1. Görülen geçmiş zamanın şartı.....	143
3.8. Zarf-fiiller	145
3.8.1. Birleşik fiillerin teşkilinde.....	145
3.8.2. –b / -p tarz gösteren zarf-fiil eki.....	145
3.8.3. –may.....	148
3.8.4. –ğunca / -künce.....	148
3.8.5. –gaca.....	148
3.9. İsim-fiiller	149
Kaynakça	153
İşaret ve Simgeler.....	160
Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabeti.....	161
Metnin Kuruluşu ile İlgili Açıklamalar.....	162

Salar Baba Oğuznâmesi
Transkripsiyonlu
Metin

OĞUZ VE ÖVLAD VE ETBA' VE BAKIYE ETRAK TARIHI 165

Salar Baba Oğuznâmesi
Tercüme

OĞUZ VE EVLAT VE ETBA VE BAKIYE TÜRK TARİHİ215

Dizin	265
Dizini hazırlarken	265
Yanlış okumalar	265
Eksik okumalar	267
Gereksiz tekrarlar	267
Türkçe kelimelerdeki tutarsız okumalar.....	267
Yabancı kelimelerin imlâsındaki tutarsızlıklar.....	268

Dizin..... 269

Özel Adlar Dizini..... 351

Salar Baba Oğuznâmesi
Orijinal Metin

ОГЪУЗ ВЕ ӨВЛАД ВЕ ЭТБА' ВЕ БАКЫ-ЙЕ ЭТРАК ТАРЫХЫ..... 367

Ön Söz

Genelde Türk, özelde ise Türkmen dili ve tarihi açısından büyük öneme sahip olan Oğuznâmelerin kaynağının oldukça eski tarihlere uzandığı bilinmektedir. Oğuznâmeler yazıya geçirilmeden önce sözlü olarak kulaktan kulağa yayılmış, daha sonra yazıya geçirilmiştir. Hem sözlü kaynaklardan hem de yazılı kaynaklardan yararlanmış olan Nusaylı Türkmen Salar Baba Bin Qul'alı Haridari, eserini meydana getirirken Reşideddin'in Farsça *Oğuznâme*'sini Türkmençeye tercüme etmiş ve o günün şartlarında Türkmen tarihçilerinden derlediği sözlü Oğuznâmeleri birleştirip kendi yorumunu katarak yepyeni bir *Oğuznâme* meydana getirmiştir. 16. yüzyıl Çağatay Türkçesinin bu değerli eseri tabiri caizse unutulmuştur. Eser, 1970 yılında Türkmen dil bilimci Z. B. Muhammedova'nın dikkatini çekmesiyle ilim dünyasının malumu olmuştur. Bu çalışmamızda biz de Z. B. Muhammedova'nın yapmış olduğu çalışmayı merkeze aldık.

Salar Baba Oğuznâmesi İnceleme, Metin, Tercüme, Dizin başlıklı çalışmamız; *Giriş, Salar Baba Oğuznâmesinin İmla Özellikleri, Ses Bilgisi Özellikleri, Şekil Bilgisi Özellikleri, Metin, Transkripsiyon, Tercüme, Dizin, Özel Adlar Dizini, Orijinal Metin* gibi bölümlerden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Salar Baba'nın hayatı, eserleri, Türklerde Oğuznâmecilik geleneği, *Oğuznâme* nüshaları ve *Oğuznâme* üzerine yapılmış çalışmalara değindik.

Araştırmanın birinci bölümünde *Salar Baba Oğuznâmesi*'nin imla özellikleri, elimizde bulunan Kiril harfli nüsha esas alınarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. İlk olarak *Oğuznâme*'deki ünlülerin ve ünsüzlerin yazılışına ait özellikler sıralanarak bunların yazılışı örneklerle açıklanmıştır.

İkinci bölümde *Oğuznâme*'deki ünlüler, ünlü uyumları, ünlü ve ünsüz değişimleri, ünlü ve ünsüz düşmesi, ünlü ve ünsüz türemesi ve göçüşme gibi ses özellikleri üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde ise *Oğuznâme*'de geçen yapım ve çekim ekleri ile isim ve fiil incelemesi yapılmıştır.

Dördüncü bölümde metnin transkripsiyonu yapılmıştır.

Tercüme kısmını meydana getiren beşinci bölümde ise *Salar Baba Oğuznâmesi*'nin Türkçeye tercümesi verilmiştir.

Çalışmamızın dizini oluşturulurken *Kutadgu Bilig* dizini örnek alınmıştır.

Beni, *Salar Baba Oğuznâmesi* üzerinde çalışmaya yönlendiren Prof. Dr. F. Sema Barutcu-Özönder'e ve tez danışmanım Doç. Dr. Berdi Saryev'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca her sıkıştığım da değerli yardımlarını benden esirgemeyen Prof. Dr. Melek Erdem'e, şükranlarımı sunarım.

Son olarak bu tez çalışmasının kitaba dönüşmesinde verdiği çok değerli katkılar için kitap editörü Dr. Feyzi Çimen'e özellikle teşekkür ederim.

Mehmet GÜLER, İstanbul, Ağustos, 2022

BİRİNCİ BÖLÜM

İmla Özellikleri

Eldeki metin, imla bakımından tam bir istikrar göstermemektedir. Türkçe kelime ve ekler değişik şekillerde yazılmıştır. Bütün Türkçe kelime ve eklerde ünlüler yazılmaya çalışılmıştır.

Yapım ve çekim ekleri kökten ayrı yazılmıştır.

Metinde tespit ettiğimiz ünlüler şunlardır: a, e, ä, ı, i, o, ö, u, ü.

1.1. Ünlülerin Yazılışı

1.1.1. a ünlüsünün yazılışı

Kalın, düz, geniş bir ünlüdür. Başta, ortada ve sonda bulunur.

1.1.1.1. Ön seste a ünlüsünün yazılışı

açıldı XIV. XIV.14; adlıq XVI.25, XVI.7, XVIII.12; ağırb X.18, XV.10; aldılar VIII.17; altın X.24; altıncınıñ V.24; aramızda V.2, XVII.13; atam XV.13, XVI.16; atmaq I.17; avlamaq XVII.28; aytğaylar XVII.26; ayrılıb XV.3.

1.1.1.2. İç seste a ünlüsünün yazılışı

barçalarını III.9, IX.10; bardılar IX.13, VIII.7... ; dağ XVI.25, XVII.8; salıb XVII.30, XX.6; savuq VIII.21; andaq I.1, II.3, III.20... ; atlanor VIII.11; barmaq VI.22; çapmaq I.17; hatunni XVII.13, XVII.14; yığac II.11, IV.9, IV.9, IX.31, XIX.4, XVI.25.

1.1.1.3. Son seste a ünlüsünün yazılışı

ata III.15, XII.21, XV.14; aqa III.9, VI.29; buqra XVI.1, XVI.10, XVI.12... ; uca XII.12.

1.1.2. e ünlüsünün yazılışı

İnce, düz, geniş bir ünlüdür. Başta, ortada ve sonda bulunur.

1.1.2.1. Ön seste e ünlüsünün yazılışı

enem XVI.12; eltkeyler XIX.1; etdi XVI.21; eyesi XIII.2; eymur XII.2.

1.1.2.2. İç seste e ünlüsünün yazılışı

yiberdim VII.18, VIII.11; atabek XVIII.19, XVIII.20; berdiler III.4, XIII.23, XIX.10; bilen VIII.2; Çepni XII.2; çerik V.22, VI.11; keltürken VIII.4, XIV.8, XV.29; üleşib VIII.4.

1.1.2.3. Son seste e ünlüsünün yazılışı

birle XVIII.5, XVIII.6, XX.13... ; gice I.10, I.9; ne IV.29, IX.16, IX.22... ; özke XII.13, XII.13, XIV.22... ; niçe II.27, III.19, III.3... ; nime VII.33; nâme IV.19.

1.1.3. ä ünlüsünün yazılışı

İnce, düz, geniş bir ünlüdür. Türkçe kelimelerde ortada bulunur. Arapça ve Farsçadan alınmış kelimelerde başta ve ortada bulunur.

1.1.3.1. Ön seste ä ünlüsünün yazılışı

ägäh II.29, VI.20, XI.30; ähl XIX.13, XVIII.1; ähli IX.24, VIII.27, VIII.28, X.8, XIII.1; ähliniñ VIII.24; älem VI.2, XIII.20; älemde XV.30; älemğa II.23, III.21.

1.1.3.2. İç seste ä ünlüsünün yazılışı

köpräk I.25; nâme IV.19; bargähler XIX.15; zahmikäri IX.2; biçäreliq II.10; cähetdin VII.27, XVII.6 häkim V.33, VII.8, XI.9; mähir I.23, I.27; mähkem II.27 täc XIV.21; täze II.22, XIII.20; mährem II.5; mähriban III.9, XI.11; mähäbbet I.23, I.27; mä' kül XVII.25; mä' yus

İKİNCİ BÖLÜM

Ses Bilgisi Özellikleri

2.1. Ünlüler

Metinde tespit ettiğimiz ünlüler şunlardır: a, e, ä, ı, i, o, ö, u, ü.

2.1.1. Ünlü uyumu

2.1.1.1. Kalınlık-incelik uyumu

Metinde kalınlık-incelik uyumu ile ilgili bir istikrar söz konusudur; fakat çok nadir sözlerde ve eklerin kullanımıyla ilgili olarak bu istikrarı göremiyoruz: açıldı XIV.14; adları V.23; eltkeyler XIX.1; kişisike VIII.15; tabşurdılar V.26.

Şu kelimelerde istikrar göremiyoruz: yahşi-raq I.25; alar-ni II.13; ölüq-lıq VII.30; yıl-lik XVII.30; kişi-ğa XIII.25.

Alıntı kelimelerde kalınlık-incelik uyumu aranmaz; ancak metinde bazı kelimeler asli durumlarından çıkıp uyuma tabi olmuşlardır; şayad XVI.31; şafaqatlar (şefkat) V.8, VI.32; şafqat XV.27; salamat (selamet) XIX.19, XVII.11, XVII.6; rovat (rivayet) I.1, XIII.15; ra'ıyyatdın (ra'ıyyet) XIX.14

2.1.1.2. Düzlük-yuvarlaklık uyumu

Metinde düzlük-yuvarlaklık uyumu ile ilgili bir istikrar söz konusu değildir. Aşağıda ünlü uyumları ile ilgili geniş bilgi verilmektedir.

2.1.1.3. Köklerde ünlü uyumu

Bazı sözlerde hem kalınlık-incelik uyumu hem de düzlük-yuvarlaklık uyumu daha oluşmamıştır. Bu bakımdan tespit ettiğimiz farklı şekilleri toplu olarak veriyoruz.

Uyuma tabi olmayanlar	Uyuma tabi olanlar
altun IV.25, IV.26, V.17, VII.16, VII.17	~altın X.24
altunlıq II.17	...
artuq VI.27, XIX.10, XV.9, XVI.10	~artıq XVII.32
artuqraq VII.30	...
avuc IV.5, VIII.19	...
hatun I.25, IV.8, IV.9, IX.29, X.1, XVI.12...;	...
oğul I.13, I.14, I.9, IX.29, XI.12, XI.16, XI.19	~oğılın XVIII.21
onğon XI.22	~uyqun XI.18, XI.22
salğurı XX.27	...
salğurılar XX.22	...
Salur XX.22, XX.24, XX.25...	...
savuq	VIII.21 ...
qara sülik III.13, III.18, III.20, IV.17, IV.23	~Qara Sülük IV.15
teşük XIX.11	...
timür IV.4	...
üçoq	X.27, XI.16, XII.1, XII.12, XII.15 ...
bozoq X.26, XI.16, XI.20, XII.12, XII.14	...
qabuq IV.10	...
qarañgu XIII.19, XIII.20, XIX.12	...
qarañguluq IV.14, XIII.18, XIV.7	...
qarluq X.19, X.19	...
qavub II.13, XIV.26	...
Qırı tekin XVI.3, XVII.1	...
oğrı IV.29	...
yahşıraq I.25	~yahşıraq VI.18, VI.5, VII.15, VII.18-19
yalğuz X.20	...
yaşun- IV.2	...
yavuuq I.6, VIII.14, XII.12, XVII.1, XVII.4	...

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Şekil Bilgisi Özellikleri****3.1. Kelime türetme****3.1.1. İsimden isim türeten ekler**

Addan ad türeten ekler, ad kök ve gövdelerine getirilen eklerdir.

3.1.1.1. +an

Kalıplaşmış örneklerde görülür. Çokluk yapar.

Oğuz oğlanlarını leşger birle Fereñ ve Rum canıbığa yiberkeni. ‘çocuklarını’ VII. 6.

3.1.1.2. +ca / +ça¹

Küçültme ve kuvvetlendirme bildirir.

aña tidiler kim biz barça seniñ asıl ve najadıñdın turur biz. ‘bütün, hep’ II.11 (*bar-ır+ça).

+çe eki zamire gelerek zarf veya sıfat yapar. Pek nadiren bağlaçla beraber kullanılır.

niçe kün anda bolub [turur] ‘birkaç’ II.27.

her niçe sen biz-ke ita‘at qılmab ‘her ne kadar’ V.32.

¹ Korkmaz, Zeynep, “Türk Dilinde –ça Eki ve Bu Ek İle Yapılan İsim Teşkilleri Üzerine Yapılan Bir Deneme”, DTCF Dergisi, C.XVII/3-4 (1960); s. 275-358; Türk Dili Üzerine Araştırmalar, TDK. Yay., Ank. 1995, s. 12-84; Banguoğlu, Tahsin, Türkçenin Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2007, s. 158-161.

+ça eki, // ve soru zamirleri ile birleşerek sıfat yapar.
munça qovum biziñ birle köñül bir qılsalar ‘bütün, bu kadar’ XII.30.
+ça eki yönelme hâl ekine gelerek ‘... kadar’ anlamında zarf yapar.
ol tarihdın bu küngaca ol aş halayıq içide meşhur boldı ‘... ka-
dar’ XVI.5.

Yazı dilimizin millileşmesi akımında –ce zarfları önemli bir va-
zife görmektedir.¹

3.1.1.3. +çı / +cı

Türkçe ve yabancı asıllı kelimelerin sonuna her hangi bir işle uğ-
raşma durumunu veya bir mesleği ifade eder.

sizke ilçi yibermedük <il-i-g-çi ‘elçi’ VII.31.

il yurtcısı III.21.

3.1.1.4. +daq / +dek

Eşitlik aynılık bildirir.

imdi biz-ler ruzıgär dide kişi-ler andaç maslahat kördük.”derhal,
bunun gibi”- VII.7.

mundaç ‘bunun gibi’ VIII.33.

ol oğlan-ları küvdek irdi-ler XVIII.12.

3.1.1.5. +daş

Ortak olma, beraber olmayı bildirir.<+ta-ş).²

Qardaşı ‘kardeş’ I.21.

qarındaş ‘kardeş’ II.2.

3.1.1.6. +di

Kalıplaşmış bir ektir. Zaman zarfı yapar.

imdi biz-ler ruzıgär dide kişi-ler andaç maslahat kördük ‘şimdi’ VII.7.

3.1.1.7. +düz

Zaman zarfı yapar.

Gündüz ‘gündüz’ I.9.

¹ Banguoğlu, a.g.e., s. 161.

² Gabain, a.g.e., s. 46.

Kaynakça

- Aça, Mustafa, *Oğuznamecilik Geleneği Ve Andalıp Oğuznâmesi*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2003.
- Agacanov, Sergey Grigoreviç, *Oğuzlar*; (çev. Ahmet Annaberdiyev- Ekber N. Necef), İstanbul: Selenge Yayınları, 2002.
- Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim 3*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000.
- Aksoy, Tarık, *Oğuz Kağan Destanı'nın Nüshalarının Karşılaştırmalı Kişi, Yer ve Hayvan İsimleri Sözlüğü*, Yayımlanmamış Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü, Aydın, 1998.
- Arat, Reşit Rahmeti, *Makaleler, 1.C.*, (Haz. Osman Fikri Sertkaya), Ankara, 1987.
- Ata, Aysu, *Kıyasü'l-Enbiya (Peygamber Kıssaları) I Giriş-Metin-Tıpkabası*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1997.
- _____, *Kıyasü'l-Enbiya (Peygamber Kıssaları) II Dizin*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1997.
- _____, *Nehcü'l-Feradis Uştmahtarların Açık Yolu (Cennetlerin Açık Yolu) II. Dizin-Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998.
- Ataniyazov, Soltanşa, *Şecere Ansiklopedik Türkmen Etnik Adları Sözlüğü*, (Haz. Yakup Karasoy-Ufuk Deniz Aşçı), Konya:Tablet Kitabevi, 2005.
- _____, ‘Türkmen Boylarının Geçmişi, Yayılışı, Bugünkü Durumu ve Geleceği’, *Bilig*, S. 10, Yaz 1999, s.1-30.
- Aydın, Mehmet, *Bayat-Bayat Boyu ve Oğuzların Tarihi*, Ankara, Hatiboğlu Yayınevi, 1984.

- Bakır, Abdullah, *Yazıcızâde Ali'nin Selçuk-name İsimli Eserinin Edisyon Kritiği*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tarih Bölümü, İstanbul, 2008.
- Bang, W.-Arat, R. R., *Oğuz kağan Destanı*, İstanbul: 1936.
- Banguoğlu, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.
- _____, “Oğuzlar ve Oğuzeli Üzerine (Kaşgari'den Notlar: II)”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1988, Ankara 1994.
- _____, “Oğuz Lehçesi Üzerine (Kaşgari'den Notlar: III)”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1960, Ankara 1988.
- Baskakov, N. A., “Oğuz, Oğuz-Kağan Etimolojisi Üzerine”, *İÜ Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1980-1986, C. XXIV-XXV, s. 35-38.
- Bayat, Fuzuli, *Oğuz Epik En'enesi ve Oğuz Kağan Destanı*, Bakı: 1993.
- Beyoğlu, Ağacan (Begliyev, Ağa Niyazi), *Türkmen Boylarının Tarih ve Etnografyası*, İstanbul: İstek Vakfı, 2000.
- Biray, Himmet, *Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde İsim*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1999.
- _____, “Andelip ve Oğuz-namesi I-II-III”, *Milli Folklor*, Aralık 1989, S.4, 12-13; *Milli Folklor*, Mart 1990, S.5, 23-25; *Milli Folklor*, Haziran 1990, 21-25.
- Caferoğlu, Ahmet, *Türk Dili Tarihi I-II*, 4. Baskı, İstanbul: ALFA Basım Yayın Dağıtım Ltd. Ş., 2001.
- _____, “Türkmenler”, *Türk Kültürü*, S.20, Haziran 1964, 23-28.
- Demir Necati, Aydoğdu Özkan, *Oğuzname (Kazan Nüshası) İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım*, İstanbul: Kesit Yayınları, 2015.
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Lugat*, 14. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi, 1997.
- Divanî Lugat'î-Türk Tercümesi*, Türk Maddesi, (çev.: Besim Atalay), 1.C., 3. Baskı, Ankara, 1992.
- Divanî Lugat'î-Türk Tercümesi*, Türkmen Maddesi, (çev.: Besim Atalay), 3.C., 3.Baskı, Ankara, 1992.
- Ebulgazi Bahadır Han, *Türk Şeceresi (Şecere-i Türk)*, (nkl., Rıza Nur), İstanbul: Maarif Vekaleti Neşriyatı, 1925.
- Ebulgazi Bahadır Han, *Şecere-i Terâkime (Türkmenlerin Soy Kütüğü)*, (Haz. Zuhâl Kargı Ölmez), Ankara: Simurg Yayınları, 1998.
- Nafiz, Rıdvan, “Oğuz Destanından Bir Parça”, *Türk Tarih, Arkeolojya ve Etnografya Dergisi*, Temmuz 1934, S.2, 243-249.

- Eckman, Janos, *Harezmi, Kıpçak Ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*, (Çev.: Osman Fikri Sertkaya), 2. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2003.
- _____, *Nehcü'l-Feradis Uştmahtarının Açık Yolu (Cennetlerin Açık Yolu) I. Metin u. Tıpkı Basım*, (yay.: Hamza Zülfikar- Semih Tezcan), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2004.
- _____, “Manzum Oğuzname”, *Türkiyat Mecmuası*, S.XVIII, İstanbul 1975-1976, 169-236.
- _____, “Boz-ok ve Üç-ok Oğuz Kolu Adları Hakkında”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten*, 1986.
- _____, “Yazıcı-zade'nin Oğuz-name'si”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1992, Ankara 1995.
- Ercilasun, Ahmet Bican, “Dede Korkut İle Oğuz Destanı Arasındaki Münasebetler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1986, Ankara 1988.
- _____, “Oğuz Kağan Destanı Üzerine Bazı Düşünceler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1986, Ankara 1988.
- Eren, Hasan, *Türklük Bilimi Sözlüğü I. Yabancı Türkologlar*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998.
- Ergin, Muharrem, *Oğuz Kağan Destanı (Tercüme-Metin-Sözlük)*, İstanbul 1970.
- Fazlallah Reşideddin, *Oğuz-name*, (çev. R. M. Şükürova), Bakı, 1987.
- Gabain, A. Von, *Eski Türkçenin Grameri* (çev. Mehmet Akalın), 5. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.
- Gökay, Orhan Şaik, *Dedem Korkudun Kitabı*, İstanbul, 2007.
- Gülsevin, Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.
- Günay, Umay, “Uygurca Oğuz Kağan Destanında Yeralan Efsaneler” *Türk Kültürü Araştırmaları*, 1994, S. 32(1-2), s. 171-181.
- Güngör, Harun, “Seyyid Lokman ve Oğuz-namesi”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Ekim 1986, S. 44, s. 91-104.
- Hacıeminoğlu, M. Necmettin, *Kutb'un Husrev Ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000.
- Halimov, N. B., Fazlallah Reşideddin *Oğuzname*, Aşgabat, 1990.
- Hamzayev, M. Ya., *Türkmen Dilinin Sözlüğü*, Aşgabat: Türkmenistan İlimler Akademiyasının Neşriyatı, 1962.
- İlker, Ayşe, *Batı Grubu Türk Dillerinde Fül*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1997.
- İnan, Abdülkadir, *Oğuz Destanındaki İrkül Ata, Makaleler ve İncelemeler*, 1.C., Ankara: 1987, 196-197.

- _____, “XIII-XV. Yüzyıllarda Mısır’da Oğuz-Türkmen ve Kıpçak Lehçeleri ve Halis Türkçe”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1953, Ankara 1988.
- İslam Ansiklopedisi, (MEB. Yay.), Amu Derya Maddesi, 1.C., İstanbul 1950, 419-426.
- İslam Ansiklopedisi, (MEB. Yay.), Ermeni Maddesi, 4.C., İstanbul 1945, 317-326.
- İslam Ansiklopedisi, (MEB. Yay.), Gur Maddesi, 4.C., İstanbul 1945, 845.
- İslam Ansiklopedisi, (MEB. Yay.), Harezmi Maddesi, 5.C., İstanbul 1948, 240-257.
- İslam Ansiklopedisi, (MEB. Yay.), Horasan Maddesi, 5.C., İstanbul 1948, 560-562.
- İslam Ansiklopedisi, (MEB. Yay.), Maverâünnehir Maddesi, 7.C., İstanbul 1957, 408-409.
- Kafesoğlu, İbrahim, *Türk Milli Kültürü*, 24. Baskı, İstanbul: Ötüken Neşriyat A. Ş., 2004.
- Kaplan, Mehmet, *Oğuz Kağan Destanı*, İstanbul: Dergah Yayınları, 1979.
- _____, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I*, 6. Basım, İstanbul: Dergah Yayınları, 2002.
- Kara, Mehmet, *Türkmen Türkçesi ve Türkmen Edebiyatı Üzerine Araştırmalar*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1998.
- _____, *Türkmence (Giriş-Gramer-Metinler-Sözlük)*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2001.
- Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Grameri I -Fül- Basit Çekim*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2006.
- Kılıç, Mehmet, *Oğuzname-Şecere Türkmenleriñ Nesil Ağacı*, Bursa: Furkan Ofset, 1999.
- Kocasavaş, Yıldız, *Türkçede Şahıs Zamirleri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2004.
- Korkmaz, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.
- _____, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, 1.C.*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1995.
- _____, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, 2.C.*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1995.
- _____, “Anadolu Ağızlarının Etnik Yapı İle İlişkisi Sorunu”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1971, Ankara 1989.
- _____, “Selçuklular Çağı Türkçesinin Genel Yapısı”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1972, Ankara 1989.

- _____, “XI-XIII. Yüzyıllar Arasında Oğuzca”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1973-1974, Ankara 1974.
- _____, “Eski Türkçedeki Oğuzca Belirtiler” *Türkoloji Dergisi*, S. VI, 1974.
- _____, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.
- Köprülü, Mehmed Fuad, *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 1981.
- _____, *Edebiyat Araştırmaları*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1986.
- Kültür Bakanlığı Yayınları, *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*, Ankara, 1991.
- Ligeti, L., *Bilinmeyen İç Asya*, (Çev.: Sadrettin Karatay), 2. Baskı, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1998.
- Magrufov, N. M., *Özbek Tilining İzohlı Luğati I*, Moskva, Rus Tili Neşriyatı, 1981.
- Magrufov, N. M., *Özbek Tilining İzohlı Luğati II*, Moskva, Rus Tili Neşriyatı, 1981.
- Mametyazov, Babış, “Türkmen Halk Destanları”, *Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi*, S.20, Ağustos 1998, 38-43.
- Naskali, Emine Gürsoy, “Destanın Tarifi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1992, Ankara 1995.
- Nour, Rıza, *Oğuzname-épopée Turque*, Transcription en lettres Phonétiques notes, Traduction Française Texte en Turc de Turcia, Facsimilé, Alexandre, Mai, 1928.
- Oğuzname-Muhabbetname*, Redaksiyon: E. Derbiselin, M. Carmuhammedov, F. Kumisbaev, Almatı, 1986.
- Orkun, Hüseyin Namık, “Bir Oğuz Efsanesi”, *Ülke*, 6.C., S. 3-4, 267-275.
- Ögel, Bahaeddin, *Türk Mitolojisi I*, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1971.
- _____, *Türk Mitolojisi (Kaynakları ve açıklamaları ile destanlar)*, 1. C., 2. Baskı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1993.
- _____, “Dede Korkut Kitabı’nın Eski ve Yazılı Kaynakları Hakkında (Topkapı Sarayındaki Oğuz Destanı Parçaları İle Karşılaştırma)”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1988, Ankara 1994.
- Ömer, Şerafettin, “Oğuznameye Dair Bazı Meseleler”, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (akt.: Alimcan İneyet), S.4, Güz 998, 89-104.
- Özarslan, Metin, “Oğuz Kağan Destanı’nda Tarihi, Dini, Beşeri ve Tabiatüstü Unsurlar”, Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı, Ankara, 1998, 424-438.
- Öztürk, Ali, *Çağları İçinde Türk Destanları*, 1980.

- Pelliot, Paul, *Uygur Yazısıyla Yazılmış Uğuz Han Destanı Üzerine*, (çev.: Vedat Köken), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1995.
- Recepov, R., *Gadım Türkmen Edebiyatı (VII-XII. Asırlar)*, Aşgabat, 1991.
- Sami, Şemseddin, *Kamus-i Türki*, 10. Baskı, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2001.
- Sarı, Berdi- Nurcan Güder, *Türkmencenin Grameri (I Fonetika: Ses Bilgisi)*, Ankara: Türk Dünyası Gençleri'nin Mahtumkulu Yayın Birliği, 1998.
- _____, *Türkmencenin Grameri (II Morfolojiya: Şekil Bilgisi)*, Türk Dünyası Gençleri'nin Mahtumkulu Yayın Birliği, Ankara, 1998.
- _____, *Türkmencenin Grameri (III Sintaksis)*, Türk Dünyası Gençleri'nin Mahtumkulu Yayın Birliği, Ankara, 1998.
- Sarıhanov, Mehmetdurdı, "Türkmen'in Temel Yolu ya da Damga Alfabe Hakkında", *Bilig*, S.9, Bahar 1999, 29-51.
- Sertkaya, Osman Fikri, "Oğuz Kağan Destanı Üzerine Bazı Mülâhazalar", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/ Belleten* 1992, Ankara 1995, 9-26.
- Sinor, D., "Oğuz Kağan Destanı Üzerine Bazı Mülâhazalar", (çev.: Ahmet Ateş), *İÜ Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, IV (1-2), İstanbul 1950, 9-10.
- Sümer, Faruk, "Çepniler Anadolu'daki Türk Yerleşmesinde Önemli Rol Oynayan Bir Oğuz Boyu", *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı*, İstanbul, 1992.
- _____, "Oğuzlara Ait Destani Mahiyetde Eserler", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Ankara, 1959, C. XVII, S. (3-4).
- _____, "Oğuzlar", *İslam Ansiklopedisi*, 9. C., İstanbul 1964, s. 379.
- Şçerbak, A. M., *Oğuz-name i Muhabbet-name*, Moskova, 1959.
- Şükun, Ziya, *Farsça-Türkçe Lügat Gencinei Güftar Ferhengi Ziya, I-II-III* C. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1996.
- Togan, Zeki Velidi, "Ebülğazi Bahadır Han", *İslam Ansiklopedisi*, (MEB Yay.), 4.C., İstanbul, 1945, 79-83.
- _____, *Umumi Türk Tarihine Giriş I*, İstanbul, 1981.
- _____, "Türk Destanlarının Tasnifi I", *Atsız Mecmua*, İstanbul 1931, 4-5.
- _____, *Oğuz Destanı Resîdeddin Oğuznamesi, Tercüme ve Tahlili*, 2. Baskı, İstanbul, Enderun Yayınları, 1982.
- Türkçe Sözlük*, 1. C. Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul (Milliyet Tesislerinde Hazırlanmıştır), 1992.
- Türkçe Sözlük*, 2. C. Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul (Milliyet Tesislerinde Hazırlanmıştır), 1992.
- Türkler Ansiklopedisi, Mitoloji/Destanlar, 1.C., Ankara 2002, 294-302.
- Türkler Ansiklopedisi, Kalaçlar, 1.C. 846-849.

- Türkler Ansiklopedisi, Oğuzlar/Türkmenler, Tufan Gündüz, 2.C., Ankara 2002, 263-276.
- Türkler Ansiklopedisi, Oğuzlar, Cem Tüysüz, 2.C., Ankara 2002, 277-288.
- Türkler Ansiklopedisi, Oğuzlar, Faruk Sümer, 2.C., Ankara 2002, 289-315.
- Türkler Ansiklopedisi, Oğuz Türklerinin İdari Yapı ve Boy Teşkilatına Bir Bakış, Erdal Aksoy, 2.C., Ankara 2002, 316-320.
- Türkler Ansiklopedisi, Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi, Osman Turan, 2.C., Ankara 2002, 845-856.
- Türkler Ansiklopedisi, Oğuzname, Mustafa Aksoy, 3.C., Ankara 2002, 819-824.
- Türkler Ansiklopedisi, Oğuz Kağan Destanı Üzerine Yeni Düşünceler, Fuzuli Bayat, 3. C., Ankara 2002, 520-526.
- Türkler Ansiklopedisi, Türkmenler, Cem Tüysüz, 4.C., Ankara 2002, 552-579.
- Türkler Ansiklopedisi, Türkmen Adı, Manası ve Mahiyeti, İbrahim Kafesoğlu, 4.C., Ankara 2002, 580-584.
- Türkler Ansiklopedisi, Oğuz Boyu ve 1040 Yılına Kadar Yükselişi, 4.C., Ankara 2002, 585-594.
- Türkmen Dilinin Grammatikasy Morfolojiya*, M. Söyegov'un redaksiyası bilen. A.: Ruh Neşriyatı, Aşgabat, 1999, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.
- Türkmen, Fikret, "Kazan'da Bulunan Yeni Bir Oğuz-name Nüshası Üzerine", *Uluslararası Türk Dili Kongresi 1992*, Ankara, 425-431.
- Türkmence-Türkçe Sözlük*, (Haz. Ceylan, Emine- Eker, Süer- Ölmez, Mehmet-Ölmez, Zuhul- Tekin, Talat), Ankara, 1995.
- Yazıcızâde 'Ali, *Selçuk-nâme: İndeksli Tıpkıbasım* (hızl. Abdullah Bakır), Ankara: Türk Tarih Kurumu: 2014.
- Yeni Türk Ansiklopedisi, Destan Maddesi, 2.C. İstanbul 1985, 652-654.
- Yurtsever, Erk, *Asya'daki Türkçe Coğrafi Adlar Derlemesi-Tamga*, İstanbul, 1993.
- Yüce, Nuri, *Mukaddimetü'l-Edeb Hvarizm Türkçesi İle Tercümeli Şuşter Nüshası Giriş, Dil özellikleri, Metin, İndeks*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1993.
- Yüksel, H. Avni, "Türk Folklorunda Sayılar", *Milli Kültür*, Eylül 1981, 46-49.
- _____, "Türk Folklorunda Yedi Sayısı", *Milli Kültür*, Ekim 1981, 48-51.
- _____, "Türk Folklorunda Dokuz Sayısı", *Milli Kültür*, Kasım 1981, 32-35.

“**dün**” den öğrendiklerinle
“**bugün**” ü yaşamak
“**yarın**” ları aydınlatır.

SALAR BABA OĞUZNÂMESİ

TRANSKRİPSİYONLU

METİN

“**dün**” den öğrendiklerinle
“**bugün**” ü yaşamak
“**yarın**” ları aydınlatır.

OĞUZ VE ÖVLAD VE ETBA' VE BAKIYE ETRAK TARİHİ

BİSMİLLA ARRAHMAN ARRAHİM

I.1. Etrak muvarrıhları anda q rovat qılurlar kim Nuh aleyhissalam rub'i

I.2. meskunı ferzendleriğa qısmat qıldı irse maşrıq ve Türküstan ve ol hududlarını uluğ oğlu Yafısğa namzed qıldı ve Yafısın

I.3. Türkler Ulcay han laqab qılıb ol sähranıñ irdi yaylaq ve qışlaqı Türküstan yerleride bolur irdi yaylaqı Ortaq ve Kertaq kim

I.4. Inanç şähriniñ hududıda turur ve qışlaqı hem ol hududda Bursuq ve Qaraqum kim Qaraqurumğa ma'ruf turur ve olturur irdi ve bu

I.5. iki movzı'larda iki şäher bar turur Talas ve Qarı /garı?/ Sayram atlığ kim qırq dervezesi bar turur beğayet uluq ve mu'azzam şäherler ve imdi musulman

I.6. Türkler ol mozi'larda¹ säkin tururlar ve Guşçı velayatığa yavuq turur ve Ulcay han anda bolur irdi ve bir oğlu boldı Dib

I.7. Yav Qu han atlıq Dib manısı² taht ve cah turur ve Yav Qu cemhur muqaddamı ve ol uluğ namdar padişah irdi ve tört mö'teber meşhur

¹ <Movzı'-larda>

² <Ma'nısı>

I.8. oğlı bolub Qara han Or han Kerhan Lerhan atlıq Qara han atasınıñ yerige qayımmaqam bolub taht efserni

I.9. qabul itdi ve allah ta'ala fermanı birle andın bir humayun eser mes'ud nazar oğul mutevellid bolub üç gice gündüz enesiniñ sütini immedi

I.10. enesi anıñ hayatıdın mä'yus bolup ğamnäk ve hazın olturur irdi bir gice dişde gördi kim oğlı aña diydi kim eger rağbatıñ bar men seniñ

I.11. sütüñni içkey men perverdigäri yegänei bihemtağa iman keltürüb emr ve nehyni qabul qılğıl üç kice bu destur birle diş kördi irse

I.12. irdin yaşurıq allah ta'alağa iman keltürdi andın soñ qolını asmanğa köterib do'a qıldı kim ilähi men biçäreniñ sütini bu

I.13. oğul mezaqıda şirin qıl filhal oğlı sütini immek ağaz qıldı bir yıldın

soñ atası eseri ruşd ve necabet andın muşahıda

I.14. qılıb suratı husn ve cemalıdın muta'accıb bolub tidi kim hergiz biziñ qovum ve uruqımızda mundaq päkize ve hub surat oğul mutevellid bolmab

I.15. turur küvdek bir yıldın soñ İsa sıfat nutq tili çıkarıb tidi kim meni Oğuz ad qoyuñ kim men bargähde mevcut bolub turur men

I.16. anı ol sebäbden Oğuz ad qıldılar ve Oğuz saba zamanıdın ve neşv ve nema zamanındın buluğ heddiğa yetdi irse şäkir ve zäkir allah ta'ala-

I.17. nı yad qılır irdi ve peyveste fayzı rebbanı aña fayız bolur irdi ve edeb ve hüner ve oh atmaq ve at çapmaq ve ferr ve ferhende zarbulmesel

I.18. bolub atası emmi Ker hannıñ qızını aña namzed qılıb ivke keltürdi irse Oğuz ol qızını hudaşınasıqğa da'vat qıldı

I.19. qız anıñ sözidin inkär qıldı irse ol taqı anıñ birle söhbet tutmab andın

teba'ud ihtiyar qıldı atası anı körüb yine bir emmi

I.20. Ler han qızını anıñ üçün alıb Oğuz andın hem ol mudda'anı istid'a qıldı ol taqı inkär qıldı irse Oğuz aña taqı iltifat

I.21. qılmadı atası yine ol halnı muşahıda qılıb kiçik qardaşı Or han qızını

aña alıb teslim qıldı Oğuz andın taqı musulman bolmaqı

SALAR BABA OĞUZNÂMESİ

TERCÜME

OĞUZ VE EVLAT VE ETBA VE BAKİYE TÜRK TARİHİ

RAHMAN VE RAHİM OLAN ALLAH'IN ADIYLA

I.1., I.2. Türk tarihçileri şöyle rivayet ederler: Nuh Aleyhisselam yüzünün yaşanılan dörtte birini çocuklarına bölüştürdüğü zaman, büyük oğlu Yafes'e doğu ile Türkistan ve o tarafları verdi ve Yafes'e

I.3. Türkler Ulcay Han lakabını vermişlerdi. O göçebe idi. Yaylak ve kışlağı Türkistan topraklarında idi. Yaylağı Or-taq ve Ker-taq

I.4. ki, Inaç şehrinin yakınındadır; kışlağı da Qaraqurum diye bilinen Bursuq ve Qaraqum taraflarıdır. Bu

I.5. iki yerde Talas ve Qarı (garı) Sayram adlı kırk kapısı olan gayet büyük ve muazzam iki şehir <vardı> ve şimdi Müslüman

I.6. Türkler o civarlarda yaşamaktadırlar ve <orası> Guşçı vilayetine yakındır. Ulcay Han orada kalıyordu ve bir oğlu oldu, Dib

I.7. Yav Qu Han adlı. Dib'in manası taht ve mertebedir; yav qu halkın lideri. O büyük, namlı padişahı ve dört itibarlı, ün salmış

I.8. oğlu oldu: Qara Han, Or Han, Ker Han ve Ler Han adlı. Qara Han babasının yerine geçip taht ve tacı

I.9. kabul etti. Yüce Allah'ın fermanı ile ondan bir hümayun eser ve mesut nazar oğul oldu. Üç gün <üç> gece annesinin sütünü emmedi.

I.10. Annesi onun hayatından ümidini kesmiş, gamlı ve hazin oturuyordu. Bir gece rüyada oğlu ona dedi ki eğer senin sütünü içmemi istiyorsan

I.11. her tarafı kuşatan tek ve eşsiz Allah'a iman getirip emir ve yasaklarını kabul et. <Annesi> üç gece bu hâlde rüya gördü.

I.12. Kocasından gizlice Yüce Allah'a iman etti. Ondan sonra elini göğe kaldırıp dua etti. İlahi ben biçarenin sütünü bu

I.13. çocuğun zevkine şirin kıl <dedi>. Bundan sonra oğlu sütünü emmeye başladı. Bir yıldan sonra babası eseri rüşd ve necabet onda müşahede

I.14. edip, O'nun güzel yüzü ve cemalinden hayrete düşüp dedi ki: hiç bizim kavim ve uruğumuzda bunun gibi temiz ve güzel yüzlü çocuk doğmamış-

I.15. tır. Çocuk bir yıl sonra aynı İsa gibi, dili açılıp konuşmaya başladı. Dedi ki bana Oğuz adını verin. <Çünkü> ben bir bargehde vücuda geldim.

I.16. Ona o sebepten Oğuz adını verdiler. Oğuz çocukluk zamanından ve büyüme zamanından, buluş çağına yetişinceye kadar zakir ve şakir <olarak> Yüce Allah-

I.17. ı yâd ederdi ve daima feyzi rabbani ona feyz olurdu. Edep, hüner, ok atmak, at koşturmak, büyük- küçük herkesin dilinde darbül mesel

I.18. olup babası ona amcası Ker Han'ın kızını beğenip eve getirdiyse de Oğuz o kızı Allah'a imana davet etti.

I.19. Kız onun sözünü inkâr edince, o da onunla yakınlaşmayı ondan uzaklaştı. Babası bunu görüp yine amcası

I.20. Ler Han'ın kızını onun için aldı. Oğuz ondan da aynı şeyleri istedi. O da inkâr etti. Oğuz ona da iltifat

I.21. etmedi. Babası yine o durumu müşahede edip küçük kardeşi Or Han'ın kızını ona alıp verdi. Oğuz ondan da Müslüman olmasını

I.22. istedi. Kız dedi ki ben sana bağlıyım. Hangi yola gersen ardından gelip senin emrine muti ve münkad olu-

I.23. rum. Oğuz onunla konuşup ona şefkat gösterdi ve diğer kızlar ona kin ve haset ediyorlardı. Bir gün Oğuz ava çıkmış

SALAR BABA OĞUZNÂMESİ

ORJİNAL METİN

ОГЪҮЗ ВЕ ӨВЛАД ВЕ ЭТБА' ВЕ БАКЫ-ЙЕ ЭТРАК ТАРЫХЫ

БИСМИЛЛА АР-РАХМАН АР-РАХЫМ

I.1. Этрак муваррых-лары андакъ ровайат кыълор-лар ким Нух алейхис-салам руб'ы

I.2. мескунны ферзенд-леригъа кысмаг кылды ирсе машрыкъ ве Түркүстан ве ол худуд-лар-ны улугъ огълы Йафис-гъа намзед кылды ве Йафисны

I.3. түрк-лер Үлжай хан лакъаб кылыб ол сәхра-нишин ирди йайлакъ ве кышлакъы Түркүстан йер-лериде болор ирди йайлакъы Ор-такъ ве Кер-такъ ким

I.4. Ынанч шәхри-нин худудыда түрор ве кышлакъы хем ол худуд-да Бурсукъ ве Къара-къум

ким Къара-къурум-гъа ма'руф турор олтурор ирди ве бу

I.5. ики мовзы'лар-да ики шәхер бар турор Талас ве Къары \ гар-ры?\ Сайрам атлыгъ ким кыркъ дервезеси бар турор бегъайет улукъ ве му'аззам шәхер-лер ве имди мусулман

I.6. түрк-лер ол мозы'-ларда¹ сәкин турор-лар ве Гушчы велей-атыгъа йа-вукъ турор ве Үлжай хан анда болор ирди ве бир огълы болды Диб

¹ мовзы'ларда

I.7. Йав Къу хан атлыкъ Диб маньсы тахт ве жах турор ве Йав Къу жемхур мукъаддамы ве ол улугъ намдар падышах ирди ве төрт мө'тебер мешхур

I.8. огълы болуб Къара хан Ор хан Керхан Лерхан атлыкъ Къара хан атасы-ның йериге къайым-макъам болуб тахт ве эфсер-ни

I.9. къабул итди ве аллах та'ала ферманы бирле андын бир хумайун эсер мес'уд назар огъул мутевеллид болуб үч гиже гүндүз энеси-ниң сүтини иммеди

I.10. энеси аның хайатыдын мә'йус болуп гъамнәк ве хазын олтурор ирди бир гиже диш-де гөрди ким огълы аңа дийди ким эгер рагъбатың бар мен сениң

I.11. сүтүнни ичкей мен первердигәри йегәнеи би-хемта-гъа иман келтүриб эвр ве нехй-ни къабул къышгъыл үч киже бу дестур бирле диш көрди ирсе

I.12. ирдин йашурыкъ аллах та'ала-гъа иман келтүрди андын соң къольны асмангъа көтериб до'а къылды ким иләхи мен бичәрә-ниң сүтини бу

I.13. огъул мезакъыда ширин къыл фил-хал огълы сүтини им-мек агъаз къылды бир йыл-дын соң ата-сы эсери рушд ве нежа-бат андын мүшахыда

I.14. къылыб сураты хусн ве жемалыдын мута'ажъыб болуб тиди ким хергиз бизиң къовум ве урукъымыз-да мундакъ пәкизе ве хуб сурат огъул мутевеллид болмаб

I.15. турор күвдек бир йылдын соң Иса сыфат нуткъ тили чы-къарыб тиди ким мени Огъуз ад къойуң ким мен баргәх-де мевжуд болуб турор мен

I.16. аны ол себәбден Огъуз ад къылдылар ве Огъуз саба заманыдын ве нешв ве нема заманындын булугъ хедди-гъа йетди ирсе шәкир ве зәкир аллах та'ала-

I.17. -ны йад къылор ирди ве пейвесте файзы реббаны аңа файыз болор ирди ве эдеб ве хүнәр ве ох атмакъ ве ат чапмакъ ве ферр ве ферхенде зарб-ул-месел

SALAR BABA OĞUZNÂMESİ

Türkçenin geniş bir coğrafyada yazılı bir dil olarak güçlü bir şekilde yerleşebilmesini sağlayan önemli etkenlerden biri Türklerin zengin bir sözlü geleneğe sahip olmasıdır. Yüzyıllar boyunca şifâhi olarak kulaktan kulağa aktarılan sözlü kültür öğelerinin zaman içerisinde yazıya geçirilmesiyle çeşitli konulardaki bu anlatılan içeren birçok yazılı eser meydana getirilmiştir. Bu eserlerin en önemlilerinden biri Oğuz Türklerinin menkıbevi tarihini konu edinen *Oğuznâme* metinleridir. Yüzyıllar içerisinde farklı müellifler tarafından değişik hacimlerde otuz kadar *Oğuznâme* metni kaleme alınmıştır. *Oğuznâme* müelliflerinden biri de 16. yüzyılda yaşadığını tahmin ettiğimiz Nusaylı Türkmen Salar Baba'dır. Salar Baba hakkında maalesef geniş malumata sahip değiliz. Hakkındaki kısıtlı bilgiler kendi eserlerinin satır aralardan çıkardığımız bilgi kıvrımlarıdır. Buna göre Salar Baba'nın babasının adı Qul'alı'dır ve *Haridari* lakabıyla bilinmektedir. Müellif, kaleme aldığı eserine *Oğuz ve Evlad ve Etba ve Bakıye Etrak Tarihi* adını vermiştir. 16. yüzyıl Çağatay Türkçesinin bu değerli eseri, hazırlamış olduğumuz bu çalışmaya kadar tabiri caizse unutulmaya yüz tutmuştur. Çalışmamızda *Oğuz ve Evlad ve Etba ve Bakıye Etrak Tarihi* üzerinde dil incelemesi yapılmış, eserin metnine, tercümesine ve transkripsiyonuna yer verilmiştir. Ayrıca araştırmacıların eser içindeki bilgilere kolay ulaşabilmesi adına çalışmanın sonuna dizin ve özel adlar dizini eklenmiştir. Müdekkik okuyucular için Kiril harfli orijinal metin de çalışmaya dahil edilmiştir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-8371-57-4

9 786258 371574